

Ärakiri
Ärisaladused on välja jäetud

PEADIREKTOR

OTSUS

26.09.2008.a nr 5.1-5/08-034KO

Koondumisele nr 19/2008 AS Kalev Paide Tootmine ja Põlva Piim Tootmine OÜ loa andmine

Koondumine

29.08.2008.a esitas AS Kalev Paide Tootmine lepinguline esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt AS Kalev Paide Tootmine (edaspidi KPT) omandab 27.08.2008.a sõlmitud osade müügilepingu alusel valitseva mõju konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses Põlva Piim Tootmine OÜ (edaspidi PPT) üle. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 01.09.2008.a KPT ja PPT koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded“. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud. Konkurentsiameti poolt saadetud teabenõuete vastustes sisaldasid mõned arvamused, mida käsitletakse allpool.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks KPT ja PPT.

AS Kalev kontserni kuuluv KPT (registrikood 10958069) tegeleb värsket piima töötlemisega, valmistades peamiselt piima- ja lõssipulbrit, rööska koort ja kõrgpastoriseeritud piima. Enamuse oma toodetest turustab KPT teistes Euroopa Liidu liikmesriikides.

AS Kalev kaudu kuulub KPT AS Rubla valitseva mõju alla, kuhu kuuluvad muuhulgas ka AS Tere, Meieri Transpordi AS ja AS Kohuke.

AS Tere (edaspidi Tere) tegeleb piimatoodete, eelkõige linnapiimatoodete tootmise ja müügiga kaubamärgi TERE all, AS Kohuke kohukeste tootmise ja müügiga ning AS Meieri Transport piima ja piimatoodete transpordiga. Kontserni AS Kalev tegevus

jaotub veel mitmesse valdkonda nagu šokolaadi- ja suhkrukondiitritoode, pagari- ja jahukondiitritoode tootmine, meedia, kirjastamine ning trükindus.

PPT (registrikood 11046264) põhitegevusala on piima töötlemine ja piimasaaduste tootmine kaubamärgiga MUMUU. Toodetakse linnapiimatooteid, võid ja võisegusid, muu hulgas turustamiseks Terele ja Valio Eesti AS-le, ning vadaku- ja lõssipulbrit, mis suures osas eksporditakse.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

AS-i Kalev kontserni, kuhu kuulub KPT, 2007/2008.a majandusaasta konsolideeritud käive oli ligikaudu 850 miljonit krooni ning AS Rubla, kuhu kuuluvad muuhulgas Tere ja AS Kohuke, 2007.a majandusaasta konsolideeritud käive oli 1134 miljonit krooni. Seega kujuneb valitseva mõjuga seotud kõnealuste ettevõtjate kogukäibeks Eestis ligikaudu 2 miljardit krooni.

PPT 2007.a majandusaasta käive Eestis oli 300,8 miljonit krooni.

Seega ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärasid, mistõttu kuulub käesolev koondumine Konkurentsiameti poolt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt järgmistel kaubaturgudel:

- toorpiima varumine;
- linnapiimatoodete müük;
- või ja võisegude müük;
- pulbrite müük.

Toorpiima varumise kaubaturg

Toorpiima müüvad piimatootjad ja ostavad piimatöötlemisettevõtjad. Piimatöötledajad ostavad toorpiima kokku üle Eesti asuvatelt tootjatelt ja toorpiima tootjad üle Eesti võivad ükskõik millises piirkonnas asuva töötlejaga kokku leppida toorpiima müümisel. Samuti ostavad üha enam toorpiima Eestist ka Lätis ja Leedus paiknevad piimatöötledajad, mistõttu võib geograafilises mõttes toorpiima varumise kaubaturg olla laiem kui vaid Eesti Vabariigi territoorium.

Kuna koondumise osaliste turuosa toorpiima varumise kaubaturul Eestis ületab 15%, siis on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.06.2006.a määruse nr 69 tähenduses.

Piimatoodete tootmise ja müügi kaubaturg

Piimatoodete müügi kaubaturul, kus tegutsevad koondumise osalised, on kaubaks tooted, mille valmistamiseks on kasutatud toorainena piima. Eristatakse järgmisi tootegruppe: joogipiim, keefir, hapupiim, pett, rööskkoor, hapukoor, kohupiim, kohupiimakreemid, kodujuust, jogurt, või, võisegud, juust, pulbrid. Käesoleva koondumise puhul on eristatud linnapiimatoodete, või/võisegade ja pulbrite alamkaubaturgusid, kus tegutsevad koondumise osalised ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad.

Linnapiimatoodete tootmise ja müügi alamkaubaturg

Eraldi tootegrupina vaadeldakse linnapiimatooteid, kuhu kuuluvad joogipiim, hapupiimatooded, röösk- ja hapukoor, kohupiimatooded ja jogurt. Nimetatud tooted eristuvad teistest piimatoodetest (või ja selle segud, juust, pulbrid) selle poolest, et nende valmistamine toimub müügitellimuste alusel ja neid ei saa valmistada pikaks ajaks ette, sest nende toodete realiseerimisajad on lühikesed ja tarbija ostab neid tihti. Teatud osas on linnapiimatooded ehk vedelad piimatooded nõudluse poolest asendatavad, näiteks võib teatud juhul rööska koort asendada joogipiimaga, hapukoort maitsestatamata jogurtiga, rööska koort hapukoorega, hapupiimatooteid joogijogurtiga jne, mistõttu vaadeldakse neid käesoleva koondumise puhul ühe tootegrupina. Pakkumise seisukohalt on tegemist sellise kaubaturuga, kus tootjate üleminekukulud ühtede toodete valmistamiselt teistele ei ole eriti suured, mistõttu nad saavad turu nõudlusele kiiresti reageerida. Seega võib linnapiimatooteid vaadelda ühe tootegrupina.

Geograafiliselt on kaubaturg vähemalt kogu Eesti territoorium, sest konkurentsitingimused on linnapiimatoodete tootmiseks ja müügiks Eesti erinevates piirkondades sarnased. Samuti on nimetatud kaubaturul tegutsevatel ettevõtjatel võrdsed võimalused turustada tooteid kõikides Eesti piirkondades. Hästi organiseeritud logistikaga on kõik koondumise osalistega samadel kaubaturgudel tegutsevad ettevõtjad loonud olukorra, kus kogu Eestis on kõigi tootjate toodangut võimalik osta ning transpordile tehtavad kulutused või toodete vedamiseks kuluv aeg ei anna ühele turuosalisele eelist teise ees. Kuivõrd mõned suured jaekaubandusketid tegutsevad üle terve Baltikumi (RIMI, MAXIMA), konkureerivad Eesti piimatöötajatega üha enam Läti, Leedu ja Poola piimatöötajad.

Või ja võisegade tootmise ja müügi alamkaubaturg

Või ja piimarasvu sisaldavad võisegud (võidel, võie, võideks, millede puhul piimarasvade sisaldus on vähemalt 10%) on pikema säilivusajaga ning seetõttu on neid võimalik valmistada pikemaks ajaks ette. Koondumise osalistest toodab võid ja võitooteid üksnes PPT, kes müüb oma tooteid nii enda nimel, kui valmistab teenustööna Terele, kes turustab seda TERE kaubamärgi all, ja Valio Eesti AS-le, kes ekspordib seda monoliitvõina teistesse riikidesse. Eelnevatel aastatel valmistab PPT teenustööna võid ka KPT-le, kuid alates 2008.aastast KPT võid enda nimel ei müü. Või on oma olemuselt suure ekspordipotentsiaaliga, s.t pika realiseerimisajaga ja lihtsalt transporditav, kusjuures või hind on jälgitav üle Euroopa.

Või ja võisegade müügi puhul on kaubaturg vähemalt kogu Eesti territoorium, kuid kaubaturu geograafiline ulatus võib olla ka laiem kui Eesti territoorium, kuna seda mõjutab märkimisväärselt nõudlus ja pakkumine globaalsel tasandil.

Pulbrite tootmise ja müügi alamkaubaturg

Pulbrite all on käesoleva koondumise puhul käsitletud piima-, koore-, peti-, lõssi- ja vadakupulbreid, mida kasutatakse eelkõige kui toorainet toiduainete tööstuses ja söödana põllumajanduses. Pulbreid kasutatakse näiteks pagari- ja kondiitritööstuses, jäätiste ja jogurtide valmistamisel, piimana tarvitamiseks lahustatakse piimapulber vees. Pulbrid on pika säilivusajaga ja suure ekspordipotentsiaaliga, kuna neid on võimalik transportida oluliste kuludeta kõikjale.

Pulbreid toodavad ja müüvad mõlemad koondumise osalised, s.o nii KPT kui PPT.

Geograafiliselt on pulbrite müügi kaubaturg vähemalt kogu Eesti territoorium, kuid nagu rõhutavad koondumise osalised, võib see olla laiem. Euroopa Komisjon on näiteks juhtumisel COMP/M.3535 VAN DRIE/SCHILS leidnud, et lõssipulbri (skimmed milk powder) ja vadakupulbri (whey powder) müügi turg võib hõlmata kogu Euroopa Majanduspiirkonda.

Kuna koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate turuosad linnapiimatoodete, või/võisegade ja pulbrite müügi alamkaubaturgudel Eestis ületavad 15%, siis on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturgudega majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.06.2006.a määruse nr 69 tähenduses.

Kaubaturgude maht ja koondumise osaliste turuosad

Toorpiima varumise kaubaturg

Statistikaameti andmetel (www.stat.ee) oli aastatel 2005 – 2007 toorpiima varumise maht (tuh. tonnides) ja koondumise osaliste ühine turuosad Eestis järgmine:

	2005	2006	2007
Toorpiima varumise maht	571	606	593
Ühine turuosad	[...]%	[...]%	[...]%

Piimatoodete tootmise ja müügi kaubaturg

Lähtudes vajadusest määratleda linnapiimatoodete, või/võisegade ja pulbrite kaubaturgude maht, koondumise osaliste ja nende konkurentide turuosad Eestis, saatis Konkurentsiamet ajavahemikul 09 – 15.september 2008.a erinevad teabenõuded piimatoodete käitlemisettevõtjatele Valio Eesti AS, AS Maag Piimatööstus, OÜ Estmilk Production, PÜ E-Piim, Põltsamaa Meierei Juustutööstus OÜ, Tori-Selja PÜ ja AS Saaremaa Piimatööstus. Kasutati ka Põllumajandusministeeriumi Turuanalüüsi büroo poolt koostatud 2005 – 2007.a piimatööstuse ülevaateid ja Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt koostatud ülevaadet „Eesti piimaturg 2007.a 9 kuul“. Statistikaametist saadi andmed pulbrite tootmise, sisse- ja väljaveo kohta ning

piimatoodete osas tervikuna 2008.a I poolaasta sisse- ja väljaveo andmed. Täiendava teabenõudega 08.09.2008.a saadi koondumise teate esitajalt AC Nielsen jaekaubandusettevõtetes läbiviidud kaubaturu uuring ajavahemiku detsember 2007 – jaanuar 2008.a kohta. Järelduste tegemisel kasutati ka AC Nielsen 2007.a aprilli ja maikuu uuringut, mis esitati Konkurentsiametile koondumise nr 31/2007 menetlemisel. 04.09.2008.a saadi 2007.a andmed Eesti Piimaliidult, kes peab arvestust seitsme liidu liikme Tere, PÜ E-Piim, AS Maag Piimatööstus, PPT, Valio Eesti AS, AS Võru Juust ja AS Saaremaa Piimatööstus piimatoodete valmistoodangu, müügi ja väljaveo kohta nii Euroopa Liidu liikmesriikidesse kui kolmandatesse riikidesse.

Teabenõuete vastuste, Piimaliidu ja Statistikaameti andmete põhjal arvutati Konkurentsiameti poolt kaheksa suurema linnapiimatoodete tootja 2007.a maht ja turuosad.

Eestis müüdnud **linnapiimatoodete** maht 2007.a oli üle 150 tuh. tonni. Tere turuosa sellest oli [...] % ja PPT turuosa [...] %.

Kuna turuuuringuga ei kaasatud väikseid, nõ nišitoodete valmistajaid, siis võivad ülaltoodud turuosad olla tegelikult mõnevõrra väiksemad.

AC Nielsen poolt 2007.a aprillis-mais jaekaubandusettevõtetes läbiviidud uuringu tulemusel selgus, et Tere turuosa Eestis müüdnud linnapiimatoodete kaubaturul oli mahust [...] % ja rahaliselt [...] %; 2007.a detsembri ja 2008.a jaanuari uuringu järgi oli Tere turuosa mahust [...] % ja rahaliselt [...] %.

Eestis üheksa ettevõtja poolt müüdnud **või ja võisegude** maht 2007.a oli üle 4,5 tuh. tonni. PPT turuosa oli [...] % ja Tere turuosa [...] %. KPT alates 2008.a võid ega võisegusid Eesti turul ei müü.

AC Nielsen poolt 2007.a detsembri ja 2008.a jaanuari uuringu järgi oli PPT turuosa Eesti või müügi kaubaturul mahust [...] % ja rahaliselt [...] %, Tere turuosa mahust [...] % ja rahaliselt [...] %.

Viie ettevõtja (KPT, Tere, PPT, OÜ Estmilk Production, ja PÜ E-Piim) poolt Eestis müüdnud **pulbrite** maht 2007.a oli üle 1,5 tuh. tonni. KPT turuosa sellest oli [...] % ja PPT turuosa [...] %. Eesti pulbrite toodangust enamus eksporditakse.

Hinnang koondumisele

KonKS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonKS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Toorpiima varumise kaubaturul, milleks kõige kitsama piiritlese korral on kogu Eesti territoorium, kujuneb KPT, PPT ja Tere ühiseks turuosaks [...]%. Eesti piimatootjad tarnisid tööstusele ning turustasid 2007/2008 kvoodiaastal Euroopa Komisjoni poolt Eestile eraldatud piimakvoodist 93%. Koondumise osalised ei saa tegutseda toorpiima ostul sõltumatult teistest piimatöötajatest (Valio Eesti AS, AS Maag Piimatööstus, PÜ E-Piim, AS Võru Juust, Põltsamaa Meierei Juustutööstus OÜ jt) ja tarnijatest. Tarnijad on osaliselt koondunud ühistutesse (nagu Rakvere PÜ, Jõgevamaa PÜ, Eestimaa PÜ, Laeva PÜ, Tartu PÜ), mille kaudu saavad piimatootjad avaldada töötajatele ühiselt survet ja kokku leppida paremaid müügingimusi, mis omakorda vähendab piimatööstuste võimalusi oma ostutingimusi peale suruda. Toorpiima tootjad ei ole enamasti seotud püsivate kokkulepetega ja töötlejapoolne katse ostutingimuste halvendamise suunas võib viia selleni, et tootja pöördub konkureeriva käitleja poole kas Eestis või isegi Lätis ja Leedus, kus hinnatase on võrreldes Eestiga samas suurusjärgus. Eestis tavaliselt toorpiima ostja korraldab piima transpordi, selles mõttes ei ole kaubaturule sisenemine raske, piisab, kui pakkuda tootjale paremat hinda ja korraldada piima äravedu, seejuures piima veoks on võimalik soetada oma tsisternveokid või osta teenust sisse. Konjunktuuriinstituudi andmetel Eestis toodetakse piima rohkem kui tarbitakse, mistõttu ligikaudu 33% piimatoodetest eksporditakse kas Euroopa Liidu või kolmandatesse riikidesse.

Linnapiimatoodete müügi kaubaturul

Käesoleva koondumise osalistest tegutsevad linnapiimatoodete kaubaturul Tere ja PPT. KPT toodab ainult rööska koort, mis kuulub küll linnapiimatoodete hulka, kuid koor on pakendamata ja suunatakse või tootmiseks ekspordi. Koondumise osaliste ühine turuosa linnapiimatoodete müügi kaubaturul oli 2007.a [...]%, kusjuures PPT turuosa oli vaid [...]%. Tere on linnapiimatoodete turuliider olnud rida aastaid: 2006.a oli Tere turuosa [...]%, 2007.a [...]%.

AC Nielsen turuuringute järgi olid Tere linnapiimatoodete erinevate segmentide turuosad vaatlusalustes kauplustes järgmised (%-des):

	Aprill-mai 2007	Detsember 2007-jaanuar 2008
Piim	[...]	[...]
Hapupiim	[...]	[...]
Hapukoor	[...]	[...]
Rööskkoor	[...]	[...]
Kohupiim	[...]	[...]
Kohupiimakreem	[...]	[...]
Puding	[...]	[...]
Jogurt	[...]	[...]
Kohuke		[...]
Kodujuust		[...]

Koondumise osaliste Tere ja PPT peamised konkurendid linnapiimatoodete kaubaturul on eelkõige Valio Eesti AS (turuosa [...]%) ja AS Maag Piimatööstus (turuosa [...]%). Ülejäänud piimatöötajate osatähtsus linnapiimatoodete müügi osas on marginaalne, kuna neid tooteid (põhiliselt koor ja kohupiim) müüakse väikestes kogustes ainult muu piimatööstuse kõrvaltootena. Seega jaotub linnapiimatoodete

müügiturg põhiliselt kolme turuosalise vahel, kelleks on käesoleva koondumise tulemusel moodustunud kontsern, Valio Eesti AS ja AS Maag Piimatööstus.

Valio Eesti AS turuosa Eesti kaubaturul on suurenenud, kui 2006.a oli tema turuosa Eesti linnapiimatoodete turul [...]%, siis 2007.a [...]%. 2008.a juunis-juulis olid AC Nielsen uuringu järgi Valio Eesti AS linnapiimatoodete erinevate segmentide turuosad järgmised:

Piim [...]%

Keefir [...]%

Hapukoor [...]%

Rõõskkoor [...]%

Kodujuust [...]%

Kohupiimakreemid ja – pastad [...]%

Jogurt [...]%

AS Maag Piimatööstus omas 2007.a ligikaudu [...]%-st turuosa piima ja hapupiimatoodete segmendis, üle [...]%-list turuosa hapukoore ja jogurtite segmendis ja üle [...]%-list turuosa kodujuustu segmendis.

Linnapiimatoodete ostjad võib jagada järgmistesse rühmadesse – hulгимүүјјад, jaemүүгикетид, HoReCa kliendid ja avalik sektor. Olulisemaks kliendirühmaks on jaemүүгикетид (Rimi, ETK, Selver, Maxima, Prisma). Näiteks Tere müüb üle [...]% oma linnapiimatoodete mahust nimetatud viiele suuremale jaemүүгикетile. Jaemүүгикетид kutsuvad kõiki piimatööstusi oma tooteid pakkuma ja langetavad oma otsuse parimast pakkumisest lähtuvalt. Jaemүүгикетидel on vaba valik erinevatelt piimatööstustelt tellimuste tegemiseks nagu ka piimatoodete tootjatel ostja valikuks. Seega ei saa väita, et piimatoodete tootja oleks oma toodete pakkumisega hinna- või maksetingimuste osas eelisseisundis, vaid on pidevalt jaemүүјјate surve all, kellel ei teki ka olulisi üleminekukulusid varustaja vahetamisel. Piimatoodete turustamise raamlepingud sõlmitakse tavapäraselt üheks aastaks, kuid hinna ja allahindluste osas toimub pidev läbirääkimine. Jaemүүгикетид esitavad kõikidele tööstustele omapoolsed tingimused ning tööstused ei saa lepingutingimusi omapoolselt ette dikteerida. Potentsiaalse konkurentsi allikaks on ka teiste riikide, eelkõige Läti, Leedu ja Poola linnapiimatoodete tootjad, kes on Eesti turule toonud jogurteid ja pudinguid. Järjest kasvav trend on jaekaupluste Private Label tooted. Tootja nende toodete valmistamiseks valitakse ainult hinna põhjal, mida tavaliselt võimaldavad pakkuda vaid suurtootjad, kes alati ei paikne Eestis.

Arvestades eeltoodut, kuigi koondumise osaliste turuosa linnapiimatoodete müügil on üle 40%, ei saa nad sellel kaubaturul tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Konkurentsiameti teabenõuetele ja päringutele vastanud ettevõtjad reeglina ei tunnistanud konkurentsiolekorda halvenemist linnapiimatoodete müügi kaubaturul peale käesolevat koondumist.

Samas ettevõtja, kes saatis vastuse Konkurentsiametile 19.09.2008.a selgitab, et käesolev koondumine suurendaks liialt koondumise osaliste turujõudu, mis omakorda võiks halvendada konkurentsiolekorda. Põhjenduseks asjaolu, et jaemүүгикетидel on oluliselt mugavam suhelda suurtootjatega (soodsamad logistikateenused, arvete liikumine, süsteemihaldus) kui väikeste erinevate ettevõtjatega. Väljapaneku pind

kauplustes sõltuvat otseselt ja ainult külmikute pinna suuruselt. Kuna väljapaneku mahu laiuse ja sügavuse määrab jaekauplus müüginimahi põhjal, muudab olulisema turujõuga ettevõtja tekkimine väiksemate ettevõtete jaoks väljapaneku pinna suurendamise komplitseeritumaks. Samuti arvab ettevõtja, et linnapiimatoodete suurtootja omab võimalust doteerida Private Label toodete pakkumist oma ülejäänud tooteportfelli baasil. Kõik nimetatud tegevused vähendavat lõpptarbija valikuvõimalust nii sortimendi kui ka hinna osas.

Konkurentsiametil ei ole võimalik antud koondumise raames anda hinnangut jaemüügikaupluste väljapanekute pinna jagamise suhtes ega võtta seisukohta küsimuses, kellele on jaemüügikauplustel mugavam suhelda. Kuna antud menetluse raames ei oma Konkurentsiamet pädevust anda hinnang jaemüügikaupluste tegevusele ei ole uuritud ka asjaolu, kas Private Label tooted on teiste toodete poolt subsideeritud. Samas oleme arvamusel, et lõpptarbija seisukohalt on Private Label tooted talle ostmiseks soodsamad.

Või ja võisegude müügi kaubaturul

Käesoleva koondumise osalistest tegutsevad või ja võisegude müügi kaubaturul PPT ja Tere. Alates 2008.aastast KPT enam võid ei müü. Koondumise osaliste ühine turuosa või ja võisegude müügi kaubaturul oli 2007.a [...]%, seejuures PPT turuosa [...]%. PPT on Eesti või ja võisegude tootmise turuliider. Koondumise teate esitaja andmetel on või valmistamine paljuski hooajaline ja põhineb reeglina [...] aastat vanadel seadmetel. Kuna Eesti võiturg on väga väike, siis igal võitootjal on piisavalt võimsust, et pakendada enda olemasoleva võimsusega ära kogu Eestis tarbitav või. Kuna või tootmisbaas on uuendatud vaid PPT-l, kes on loonud endale kaasaegse ja suuri mahte võimaldava võitootmise, siis ei ole kõigil võitootjatel otstarbekas seda teha, pigem tellida või valmistamine teenustööna (alltöövõtuna) PPT-lt. PPT müüb võid/võisegusid nii oma nimel, kui valmistab võid teenustööna Terele ja Valio Eesti AS-le, kes ise võid ei tooda. Seega on lähiaastatel võimalik, et nii mõnigi tööstus, kelle võimad ei ole suured, loobub oma tootmises või valmistamisest, kuid samas on olemas ka võimalus, et iga piimakäitlusettevõtte võib võitootmise turule taassiseneda. Seega on alati olemas teine tootja, kes on huvitatud ja valmis koondumise osaliste turuosa üle võtma. Tänu vabale tootmisvõimsusele on see lihtne ja kiiresti teostatav ega vaja suuri investeeringuid. Koondumise osalised tegutsevad võiturul seega tugeva konkurentsipurve tingimustes, kuna peavad arvestama teiste võitootjate vabade tootmisvõimsustega ja sellest lähtuva konkurentsiga. Nimetatud seisukohta toetab ka AC Nielsen kahe aasta turuuring, mis näitab koondumise osaliste turuosa märgatavat kaotust konkurentidele vaadeldaval ajavahemikul.

Koondumise osaliste konkurendid võiturul on AS Maag Piimatööstus (turuosa üle [...]%), AS Saaremaa Piimatööstus (turuosa üle [...]%), PÜ E-Piim (turuosa [...]%), Põltsamaa Meierei Juustutööstus OÜ (turuosa alla [...]%) ja vähesel määral Tori-Selja PÜ.

Lisaks kodumaisele konkurentsipurvele tuleb arvestada ka väljastpoolt Eestit lähtuva konkurentsipurvega, eelkõige Lätist, Leedust, Poolast ja Soomest.

Suurpakendatud võid saavad turuosalised osta Euroopa turuhinnaga Eesti tarbimist arvestades piiramatult, mida mõningal juhul on ka tehtud. Koondumise osalised müüvad ligikaudu [...] või ja võitoodetest läbi suurte jaekaubanduskettide (Prisma, Rimi, Selver, Maxima, ETK, Comarket), kes pakuvad tootjatele läbirääkimistel olulist tasakaalustavat ostjajõudu. Koondumise osaliste andmetel ei suuda käesoleval ajal ükski tootja, vaatamata turuosa suurusle, suruda suurtele kaubanduskettidele peale

oma tingimusi, vaid on sunnitud tegema olulisi mööndusi oma hinnakujunduses ja tarnetingimustes. Kuigi raamlepingud suurte kaubanduskettidega on küll vähemalt üheaastase tähtajaga, on hinnaläbirääkimiste sagedus muutunud igakuiseks ja on oht, et toode võidakse asendada teise tootja odavama tootega.

Kuna teatud tarbijate jaoks võivad Eestis toodetud vähese piimarasva sisaldusega võisegud olla teatud määral asendatavad teistest riikidest imporditud rasvamääretega nagu Keiju, Rama, Voimix jt, siis võib kogu kaubaturu maht olla mõnevõrra suurem ja koondumise osaliste turuosad või ja võisegade kaubaturul kujuneda mõnevõrra väiksemaks kui eespool toodud.

Arvestades eeltoodut, ei saa koondumise osalised, vaatamata oma turuosale, tegutseda või ja võitoodete müügiturul sõltumatult oma konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Pulbrite müügi kaubaturul

Käesoleva koondumise osalistest tegutsevad pulbrite müügiturul KPT ja PPT. Koondumise osaliste ühine turuosa Eesti pulbrite müügiturul oli 2007.a [...], peale käesolevat koondumist suureneb pulbrite kontsernisisene käive, mistõttu KPT ja PPT ühine turuosa langeb [...]-ni. Koondumise osaliste konkurentideks pulbrite müügil on PÜ E-Piim (turuosa alla [...]) ja OÜ Estmilk Production (turuosa üle [...]).

Piimast valmistatud erinevate pulbrite näol on tegemist toodetega, mille hind sõltub peamiselt maailmaturu hindadest. Enamus Eesti toodangust jõuab kas otse või läbi vahendajate Euroopa turule. Koondumise osaliste toodetud pulbriterist [...] viiakse Eestist välja. Koondumise osaliste andmetel on nende keskmised väljamüügihinnad liikunud korrelatsioonis Euroopa hindadega, mistõttu Eesti pulbritootjad on hinnataseme järgijad, mitte kujundajad. Kohaliku toiduainetööstuse ettevõtete poolt tootmise tarbeks ostetava pulbri hinnatase ei erine oluliselt Euroopa hinnatasemest. Seetõttu võib pulbrite müügi kaubaturgu vaadelda laiemalt kui Eesti territoorium, kus koondumise osaliste turuosa on marginaalne.

Koondumise tulemusel tugevdavad KPT ja Tere oma positsiooni nii toorpiima varumise kui piimatoodete tootmise kaubaturgudel. Vaatamata sellele ei ole koondumise osalistel siiski koondumise järgselt võimalik tegutseda toorpiima kokkuostul, linnapiimatoodete, või ja võisegade ja pulbrite müügiturgudel sõltumatult oma konkurentidest, ostjatest ja varustajatest, mistõttu jätkub konkurents ka koondumise järgselt. Koondumine ei tekita turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses ei toorpiima varumise, ega linnapiimatoodete, või ja võisegade ega pulbrite kaubaturgudel. Arvestades konkurentide arvu, potentsiaalset konkurentsi, majanduslike ja juriidiliste sisenemistõkete puudumist ja kaubaturgude struktuuri, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba AS Kalev Paide Tootmine ja OÜ Põlva Piim Tootmine koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse

seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots

Konkurentsiameti 26.09.2008.a otsus nr 5.1-5/08-034KO
ärakiri on originaaliga samane.
Ärakiljast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis
tähistatud [...].

/Kurme/

29.09.2008.a